

Ekspertgruppen som skal utrede kvalitets- og akkrediteringskrav

Innspill fra Utdanningsforbundet til arbeidet med kvalitets- og akkrediteringskrav for universiteter og høyskoler

Utdanningsforbundet vil benytte anledningen til å gi innspill og kommentarer til fremtidig system for akkreditering av universiteter og høyskoler. Utdanningsforbundet mener det er viktig å jevnlig diskutere kriteriene for akkreditering og institusjonenes fullmakter. Akkrediteringskriteriene må utvikles i takt med endringene i samfunnet.

Ekspertgruppen ber spesielt om innspill knyttet til:

- Hva bør være politikkenes rolle i etablering av universiteter?
- Bruk av kvalitative og kvantitative kriterier, og hva kan være egnede kriterier?

Om akkrediteringsprosessen

Utdanningsforbundet er opptatt av at prosessen med å akkreditere en institusjon inn i en ny institusjonskategori må være solid. En akkreditering gir institusjonen nye fullmakter og prosessen er en form for sikkerhetsventil for hele det norske universitets- og høyskolesystemet. Vi er derfor skeptiske til å forenkle prosessen for mye da viktige elementer kan forsvinne. En for overordnet prosess kan også bidra til at det kan bli vanskelig å konkretisere hva som kjennetegner institusjoner i de ulike institusjonskategoriene. Vi må passe på å ikke utvanne innholdet og tømme kategoribetegnelsene for innhold. Positive trekk ved dagens akkrediteringssystem som incentiver for å utvikle fagmiljø, mer forskning og nye studietilbud må videreføres.

- ✓ Utdanningsforbundet er skeptiske til å forenkle akkrediteringsprosessen da viktige elementer kan forsvinne.

Politikkens rolle

Utdanningsforbundet er opptatt av at universiteter og høyskoler skal ha høy faglig autonomi; at de skal ha ansvar for eget forsknings- og utviklingsarbeid og innholdet i utdanningene innenfor lovverket. Det er av betydning at de statlige universitetene og høyskolene også i fremtiden skal ha en tydelig og synlig eier i staten. Utdanningsforbundet mener at visse forhold i sektoren bør styres politisk og koordineres av Kunnskapsdepartementet, blant annet fullmakter til å delegerer myndighet, prioriteringer, koordinere sektoren og legge planer for forskning og utviklingsarbeid, avhengig av institusjonens institusjonskategori.

Merknadene til forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-4 femte ledd gir politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet og byråkratiet stort handlingsrom.

Utdanningsforbundet mener at dette ikke bør bli større i fremtiden. I tillegg kan Stortinget gjøre de vedtak det selv ønsker. Utdanningsforbundet er opptatt av at arbeidsdelingen mellom Stortinget, Kunnskapsdepartementet, NOKUT og institusjonene må være tydelig og avklart. Vi mener at det bør være rammer som ivaretar institusjonenes autonomi, kvalitet og attraktivitet. I tillegg bør ivaretagelsen av viktige profesjonsfag som lærerutdanning koordineres sentralt. I dag har vi to sentrale forskrifter; studiekvalitetsforskriften og studietilsynsforskriften, med regler for etablering av institusjoner og studietilbud. Utdanningsforbundet er av den oppfatning at det må vurderes å etablere regler for prosessen med nedleggelse eller flytting av studiesteder og sentrale profesjonsfag.

- ✓ Utdanningsforbundet mener at dagens arbeidsdeling mellom institusjonene, NOKUT, Kunnskapsdepartementet og Stortinget når det gjelder behandling av akkrediteringssøknader, må være tydelig og avklart.

- ✓ Utdanningsforbundet mener det bør vurderes å utarbeide regler for prosessen med nedleggelse eller flytting av studiesteder og sentrale profesjonsfag.

Fullmakter og sanksjoner

Utdanningsforbundets posisjon er at viktige forhold generelt bør reguleres i lov. Dette gjelder særlig de delene av regelverket som omhandler tildeling av fullmakter og sanksjoner mot institusjonene som resultat av underkjente systemer for kvalitetssikring eller ikke oppfylte krav for akkreditering. Jo større en fullmakt eller et inngrep er, desto tydeligere hjemmelsgrunnlag må forvaltningen ha. Vedtak om nye fullmakter eller bruk av sanksjoner mot institusjonene må alltid bygge på faglige vurderinger.

- ✓ Utdanningsforbundet mener at institusjoners fullmakter og sanksjoner mot institusjonene som resultat av underkjente systemer for kvalitetssikring eller ikke oppfylte krav for akkreditering, må reguleres i universitet og høyskoleloven.

Akkrediteringskriteriene

Utdanningsforbundet er av den oppfatning av at tiden er inne for å justere på kriteriene for akkreditering av institusjoner. Dagens system fanger ikke godt nok inn ulike utdanninger og fagmiljø, dette gjelder spesielt utdanninger som er tett koblet til arbeidsmarkedet, som for eksempel profesjonsutdanningene.

«Høy internasjonal kvalitet» og «å være i forskningsfronten»

Hva som inngår i høy internasjonal kvalitet og hvordan dokumentere dette er en vedvarende diskusjon i høyere utdanning. Høy internasjonal kvalitet i utdanning, forskning og utviklingsarbeid knyttes i dag gjerne til tellekanter, antallet førstestillingskompetente og midler til forskning fra for eksempel Forskningsrådet og EU. Hvordan det enkelte fagmiljø med tilhørende utdanninger vurderer høyt internasjonalt nivå og det å være i forskningsfronten, er ulikt. Utdanningsforbundet er opptatt av mangfoldet ulike utdanninger og fagområder representerer, og spesielt opptatt av lærerutdanningene. I profesjonsutdanningene forutsetter gjerne høy kvalitet et tett samarbeid med yrkesfeltet, noe dagens lovverk ikke vektlegger tilstrekkelig. Profesjonsutdanningene med sine kjennetegn når ofte ikke opp til de kriteriene som er satt for «høy internasjonal kvalitet» «å være i forskningsfronten». For å legge til rette for et mangfold er det et behov for at kriteriene for de to begrepene utvides og tilpasses bedre ulike studietilbud og forskningsfelt. Utdanningsforbundet har tro på flere kvalitative akkrediteringskriterier. Videre må kvaliteten ved det enkelte forskningsarbeid som skal vurderes vektlegges og ikke hvilken kanal resultatet blir publisert i. Dette mener vi er et godt utgangspunkt for å videreutvikle fagmiljøene, utdanningene institusjonene tilbyr, og dermed institusjonene i seg selv.

- ✓ Utdanningsforbundet mener at begrepene «høy internasjonal kvalitet» og «å være i forskningsfronten» må utvides og tilpasses ulike studietilbud og forskningsfelt i universiteter og høyskoler.
- ✓ Utdanningsforbundet mener at det i fremtidige akkrediteringskriterier er viktig å vektlegge kvaliteten ved det enkelte forskningsarbeid som vurderes heller enn hvor arbeidet publiseres.

Grunnutdanninger som fører frem til mastergrad

Dagens akkrediteringssystem kategoriserer institusjonenes fullmakter etter doktorgradsområder. Dette systemet var hensiktsmessig da det ble etablert. I årene som har gått har sektoren endret seg og for eksempel har grunnskolelærerutdanningene blitt femårige integrerte studieprogram som fører frem til mastergrad. Konsekvensen av dette er at høyskoler uten doktorgrad innen lærerutdanning som tidligere hadde fullmakt til å etablere grunnskolelærerutdanning, ikke har denne fullmakten lengre. Disse institusjonene må søke NOKUT om akkreditering av grunnutdanninger som i dag fører frem til mastergrad.

Lærerutdanningsinstitusjonene har behov for å kunne tilby kommuner, fylkeskommuner kommuner og private eiere de fag og fordypninger som etterspørres. Dette gjelder både hele mastergradsstudier, mastergradsfordypninger og videreutdanninger på mastergradsnivå. Institusjoner som må søke akkreditering for en mastergrad vil derfor være mindre dynamiske enn institusjoner med fullmakter. Når det i tillegg legges opp til at deler av institusjonenes finansiering skal være inntekter fra bidrags- og oppdragsaktiviteter kan fleksibilitet være avgjørende for hvilken institusjon oppdragsgiver velger.

- ✓ I et fremtidig kategoriseringssystem må institusjoner som er akkreditert som høyskole få fullmakt til å akkreditere grunnutdanninger på høyere grads nivå som fører frem til mastergrad, for eksempel femårige integrerte lærerutdanninger.

Med hilsen

Morten Solheim
Seksjonsleder

Gunn Gallavara
seniorrådgiver